1917 № 37

ქვირა, ენკენისთვის 24

წელიწადი მეხუთე გამო
ცემისა ფასი 25 კაპ

ქირიონი

კათალიკოს-პატრიარქი სრულიად საქართველოისა,
არჩეული ენკენისთვის 17 თბილისში, სიონის ტაძარში,
კურთხეული იქმნება ღვინობისთვის 1 მცხეთის ტაძარში

ენკენისთვის 24.

ორი გამარჯვება ჩვენმა სამშობლომ გასულ კვირებში ორი დიდი ისტორიული ნაბიჯი გადადგა.

პირველი—შესდგა ქართულ პოლიტიკურ პარტიათა წარმომადგენლების კავშირი, ეგრედ წოდებული საქართველოს ეროვნული ინტერპარტიული კავშირი. ეს „კავშირი მიზნად ისახავს რევოლიუციის დაცვას და ქართველ ხალხის პოლიტიკურ-ეკონომიურ, კულტურულ-საზოგადოებრივ და საერთაშორისო საჭიროებათა დაკმაყოფილებასა და გაძლოლას."

საბჭომ შეადგინა აღმასრულებელი კომიტეტი და მოქმედებას შეუდგა კიდეც.

აღსრულდა ჩვენი დიდის ხნის ნანატრი ოცნება.

წოდებრივად და პარტიულად დაქსაქსული ქართველი დემოკრატია დღეის ამას შემდეგ საგარეო თუ საშინაო საქმეებში ერთად გამოვა და შეთანხმებით იმოქმედებს, რაიცა ასე საჭიროა ქვეყნის ასაღორძინებლად.

ეროვნულ საბჭოში თავი უნდა მოიყაროს სრულიად საქართველოს ზოგად-ეროვნულმა მისწრაფებამ და მისი ნების ყოფა, მისი გარდაწყვეტილება, ყოველ, ქართველის ხელშეუვალ კანონად შეიქნეს.

ამ საბჭოს დიდი შორსამჭვრეტელობა, სიფხიზლე და შეუჩერებელი მუშაობა ჰმართებს, რომ დღევანდელი დიადი ისტორიული წუთი ხელში არ გამოუქრეს, ჩვენის ქვეყნის პოლიტიკური მოწყობის მტკიცე და გაბედული ნაბიჯი გადასდგას—განახორციელოს საქართველოს ეროვნულ - ტერიტორიალური ავტონომია (თვითმართველობა)

უნდა აღდგენილ იქმნას ის უფლება, რომელიც ფეხქვეშ გაქელა რუსთა მეფობამ.

ეს მორიგი საკითხია, უამისოდ ჩვენის ქვეყნის აღორძინება წარმოუდგენელია.

მაგრამ რაა პოლიტიკური უფლება, თუ ხალხი ქონებრივად—ეკონომიურად წელში გამართული არ არის?

მოგეხსენებათ, რაც ძველმა ბიუროკრატიულმა წესწყობილებამ დააკლო ჩვენს ქვეყანას—ის თანამედროვე ომიანობამ დაატეხა: მრავალი ვაჟკაცი წარსტაცა, მეურნეობა - მრეწველობა დასცა, პურისა და ყოველგვარ ბუნებრივი ნაწარმოებით მდიდარ ქვეყანას მეფე სიმშილი ემუქრება.

ამას მოვლა უნდა, რომ სიმშილით არ დავიჟუჟნეთ ანუ ეკონომიურად სხვის მონა-ყმანი არ შევიქმნეთ...

ყოველივე ამასთან უნდა მოვიხსენიოთ ჩვენი ხალხის ყოფაც ხოვრების კულტურული მხარე.

ყველამ იცის ნიკოლოზის მთავრობა რა მუხრუჭებს უჭერდა საზოგადოდ რუსის ხალხს და განსაკუთრებით ქართველ ხალხს.

სოფელი სიბნელეში ჩაფლული, ანუ უკუღმართ სკოლების საშუალებით უკუღმართ გზაზე შემდგარი. ასეთ პირობებში მწერლობისა და ხელოვნების აყვავებაზე ლაპარაკიც ხომ არ შეიძლება.

საბჭოს ერთი უპირველესი საზრუნავთაგანი ისიც უნდა იყოს, რომ დაბასოფლად პარტიული კინკლაობა-მძულვარება მოისპოს, ხალხის კულტურულად ასამაღლებლად ყველა ცოცხალი ძალები გარშემოიკრიბოს პარტიულ რწმენის განსხვავების მიუხედავად, ერში შეიტანოს ჭეშმარიტი ცოდნა, მოქალაქეობა და სიყვარული.

ამაშია ჩვენი ძალა.

მეორე დიდი მოვლენაა სრულიად საქართველოს კათალიკოს - პატრიარქის არჩევა.

სწორედ ერთის საუკუნის წინად რუსებმა მოსპეს ჩვენი საკათალიკოსო, კათალიკოსი გადააყენეს და მით ჩვენი ეროვნული თვითარსებობის ერთი ძლიერი ძარღვი დაადუნეს, სულიერი საზრდო დაშრიტეს.

დღეს ქართველმა ერმა და სამღვდელოებამ აღადგინა საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალია და კათალიკოსადაც მრავალწამებული კირიონ მღვდელმთავარი აირჩია.

და, თავისუფალმა განახლებულმა ეკლესიამ ერის ნამდვილ საჭიროებას ანგარიში გაუწიოს და აღაყვავოს უცხო სასულიერო ხელისუფალთა ხელით დამხობილი ჩვენი საეკლესიო ხელოვნება, მწერლობა და ეროვნული თვითმართველობა.

ორივე ამ ღირს მოვლენას ვულოცავთ ჩვენს მკითხველთ: აქედან იწყება ჩვენი სამშობლოს ახალი ისტორია!..

გაუმარჯოს ეროვნულ საბჭოს, კურთხეულიმც იყოს ჩვენი კათალიკოს-პატრიარქი!.

საქართველოს ეროვნულ ინტერპარტიულ საბჭოს

თავმჯდომარე აკაკი ჩხენკელი

მდივანი პ. საყვარელიძე

თავმჯდომარის ამხ. გ. შ. ლასხიშვილი

კირიონი—კათალიკოს-პატრიარქი სრულიად საქართველოსა

არა ერთს გზის გამოთქმულა აზრი ჩვენს მწერლობაში, რომ საქართველო საზოგადოდ და ეკლესია მისი კერძოდ თანდათანობით გაათახსირა რუსის მთავრობამ, სული შეუწუხა მას, გაცარცვა ეკლესიის სიმდიდრე, მისი ძვირფასი მამულები აქეთ-იქით გაიჩუქა.

ჩვენი ეკლესიების განძეულების პარვა, ცხადლივ თუ მალვით, უკანასკნელ დრომდე არ შეჩერებულა.

სასულიერო სასწავლებლებში ისეთი სულთამხუთავი რეჟიმი დაამყარეს, რომ ახალგაზდობა მთლად სულიერად მახინჯდებოდა. ვისაც კი შერჩა ცოტა რამ უნარი და სულის ძალა, სულთამხუთავმა რეჟიმმა ვინც სრულიად ვერ დაიმონა, იგი გაურიცხა სასულიერო სამსახურიდან; სოფლად მიდიოდა მთლად დამახინჯებულ სემინარიელობა; ესენი მოძღვრიდნენ მრევლს, რომელსაც შეაძულეს სარწმუნოება, ეკლესია და თვით სამღვდელოება.

მეცხრამეტე საუკუნეში მთლად გადაგვარდა სარწმუნოების მხრივ ჩვენი სამღვდელოება. თითო-ოროლა ციცინათელა რას იზავდა ამ საშინელს წყვდიადში. დიდ ბუნებოვანი გაბრიელ ეპისკოპოზი დასავლეთ საქართველოში და ღირსმოსაგონარი ალექსანდრე აღმოსავლეთ საქართველოში — აი ეს ორი კაცი, რომელნიც დარაჯად უდგნენ საქართველოს ეკლესიას. დიდებულმა გაბრიელმა თავის ზურგით ზიდა მთელი დასავლეთი საქართველო, ჯორზე მჯდარი დადიოდა სოფლითი-სოფლად, ჰქადა-

გებდა, ასწავლიდა ქრისტეს სარწმუნოებას, ეფაქიზებდა და უმტკიცებდა ზნეობას.

როცა კი სამოქალაქო მთავრობა ხელს შეახებდა ქართულს ენას, საზოგადოდ მის წმინდათა წმინდას, ღირსი მამა გაბრიელი მეხად მოვლინებოდა ხოლმე ამ მისი წმიდათა წმიდის შემწიკვლელსა. გავიხსენოთ მისი ბრძოლა მზრუნველ იანოვსკისთან, რომელსაც უნდოდა ქართული ენის გამოდევნა სამეურნეო სკოლებიდან, გავიხსენოთ მისი ცხარე და საბუთიანი წერილი გ. მუხრან-ბატონისადმი, რომელმაც დასწერა წიგნაკი რუსულ ენაზედ და უქადა საქართველოს, როგორც მცირე ერს, ჩაყლაპვა დიდი ერისაგან, უქადა მას სიკვდილი. აი ეს დიდებული კაციკაი მოატყუეს მეფის მოხელეებმა, მელურად შეიპარნენ გელათის ტაძარში და ფასდაუდებელი ნივთები წაიღეს.

მაგრამ ამ რუსის მოხელეებს ნელ-ნელა გაუჩნდა ჭია-ფილოქსერა. ნაცარ-მიყრილი ნაკვერჩხალი ნელ-ნელა გაღვივდა და ცეცხლად იქცა. სამღვდელოებასაც გაუჩნდნენ ჭირისუფალნი და მოურიდებლად შეებრძოლენ ჩვენი სინიდისის წამწყმედლებს. მწყემს-მთავრებს გაბრიელ და ალექსანდრეს შემდეგ გაჩნდნენ სასულიერო ასპარეზზე ეპისკოპოზები კირიონი და ლეონიდე, შემდეგ დავითი და ანტონი.

ამ ჟამად მე სჯა-ბაასი მექმნება კირიონს ზე, რომელიც აგერ ათს წელიწადზე მეტია, რაც სამშობლოს ჩამოაშორა მწარე ბედმა და ჩვენი ხალხიც დაშორდა მას.

კირიონის ბავშობა-ყმაწვილობამ განვლო მთაში, დიდებულ ანანურის მიდამოებში, სადაც მისი მამა იერონიმე მღვდლობდა. ყმაწვილობაში ამაყმა მთამ განუმტკიცა ახალგაზდა გიორგის (ერის კაცობის სახელი) ხასიათის შეუდრეკელობა მტერთან ბრძოლაში-მშვენიერმა, ნაზმა მთის ჰაერმა ლმობიერობით შემოსა იგი. ერთის შეხედვით მოღუშული, თითქოს მომდურავი ბედისა და ქვეყნისა, იგია მეტად ლმობიერი, მოყვარული გულისა, მონაწილე და მოზიარე თვისი სამშობლოს ჭირ-ვარამისა, იგია უმაღლესი სიფაქიზით და სიწმინდით შემოსილი პატრიოტი.

ცხოვრებაში გამოვიდა თუ არა, იმ დღიდანვე შეუდგა საზოგადო მოღვაწეობას. მის ყურადღებას იპყრობდენ ჩვენი წარსულის დიდებულნი ძეგლნი. ჯერ ერისკაცობაშივე მიიის წვლილით და მეცადინეობით გაახლდა ნიქოზის დიდებული ტაძარი, კათედრა ნიქოზელ ეპიზკოპოსთა, მისივე ღვაწლით შეკეთდა მეტეხის ტაძარი სოფ. მეტეხს (აი ამ ტაძრიდამ პავლე ექსარხოსმა მოაპარვინა ფასდაუდებელი მეტეხის მღვთისმშობლის ხატი). ერისკაცობაშივე ჰქონდა შემოვლილი მთელი საქართველო და შესწავლილი მისი სიძველენი. ერისკაცობაშივე შეიძინა დიდძალი საისტორიო მასალა საქართველოს შესახებ და შეადგინა ფასდაუდებელი წიგნთ.-საცავი, რომელიც თანდათანობით შეავსო და გაადიდა და ბოლოს რუსეთიდან ეს თვისი წიგნთსაცავი შესწირა ქართულ ეთნოგრაფიულ საზოგადოების მუზეუმსა. ერისკაცობაშივე შეუდგა ლიტერატურულ შრომას და მისი წერილები იბეჭდებოდა გაზეთ „ივერიაში" ივერიელის ფსევდონიმით.

ბოლოს, გორში, სასულიერო სასწავლებელში სამსახურის დროს, ცოლ-შვილობას მოეკიდა, მაგრამ მალე დაეხოცა ცოლშვილი, მაშინ გადასწყვიტა ბერად შედგომა და მოღვაწეობა, რადგან მაშინ სამკალი ფრიად ბევრი იყო, ხოლო მომკელი ერთობ ნაკლებ. ბეროგაში მას შეხვდა შრომა და მოღვაწეობა, ისეთს რეჟიმში, რომელიც არ ეგუებოდა მის ხასიათსა. ამ დროს გაჩნდა მამა ვოსტორგოვი, რომელმაც ხელში დაიჭირა მთელი საექსარხოსო და ტიკინებივათ ათამაშებდა ეგსარხოსებსა. ვოსტორგოვმა განიზრახა მისი გაძევება საექსარხოსოდან, რადგან ხედავდა იგი მასში თვისი მისწრაფების მედგარ მოწინააღმდეგეს. მიზანსს მიაწია კიდეც, იგი 1902 წ. გადაყვანილ იქმნა რუსეთს. ეს იყო, მგონი, მარტის თვეში.

აი რას სწერდა ეპ. კირიონზე „ცნობის ფურცლი" სურათებიან დამატებაში (დამ. № 34, მარტის 31, 1902 წ.) „ჩვენი ღარიბ ქვეყნისათვის საგრძნობელია ისეთის მხნე და განათლებულ მოღვაწის მოშორება, როგორც ეპისკოპოსი კირიონია. იგი დაუღალავად მუშაობდა თავის სამშობლო ქვეყანაში, უმეტესად უკანასკნელ წლებში, და ბევრს სასარგებლო საქმეს მოაკლდება მისი ყურადღება, მზრუნველობა და პატრონობა..."

დიდად შეაწუხა იმ გარემოებამ ქართველი

საზოგადოება. ერთი დრო იყო, ისე მოაწყეს საქმე მისმა პატივისმცემლებმა და მეგობრებმა, რომ სტამბოლს უნდა გაეყვანათ, მაგრამ ამაყმა ქართველმა ბერმა იუკადრისა პოზიციიდან გაქცევა და ქრისტეს მაგალითისაებრ სავსე ფიალა ძირამდე დაწრუპა.

დიდხანს აწამეს, სტანჯეს, ჰქენჯნეს ცივს, ნოტიო და ბნელს მონასტრის საკნებში, მაგრამ მისი სულის სიმტკიცე, „მის გული ანდამანტისა“ იოტის ოდენადაც ვერ შესცვალეს მისმა მტარვალებმა, დარჩა „იგივ მხნე, იგივ მღერარი, მოყვარე თავის მიწისა“.

იცოდა რა, რომ ტანჯვაში განმტკიცებული სული მხნეობას მისცემს მას, არად შეაგონებენ მტარვალისგან შეიწროებასა, ეპ. კირიონი ტყვეობაშიაც მაინც იბრძოდა, მუშაობდა, სწერდა; ნუგეშად ჰქონდა მას სიტყვანი პოეტისა:

„სოფელი იმად არა ღირს,
კაცი ნატრობდეს ჟამს გრძელსა,
თუ ფუჭი მისი სიცოცხლე
ვერა რას არგებს მამულსა!
მის სადიდებლად ჩვენც შევხვდეთ
უშიშრად ათასს მახვილსა,
და მოვკვდეთ, თუ კი სიკვდილით
ვადიდებთ მისსა სახელსა“...

მთელი თვისი სიცოცხლე, ნივთიერად თუ სულიერად, შესწირა სამშობლოს სამსხვერპლოსა. არ არის არც ერთი ქართული დაწესებულება, რომლისთვისაც კირიონს თვისი სიცოცხლის განმავლობაში, ასე გასინჯეთ, წამების ჟამსაც, არ შეეწიროს თვისი წვლილი ერთჟამიერად და ყოველწლობით: წ. კ. საზოგადოება, ეთნოგრაფიულ, ფილარმონიულ სხვა და სხვას, და სწირავს ისე, რომ მარცხენემან მისმა არ იცის, რას აკეთებს მარჯვენე მისი“.

დიდს ადგილს დაიპერს ყველა მისი ჩამოთვლა, რაც გააკეთა ყოვლად სამღვდელო კირიონმა, ხოლო მტად არ მიგვაჩნია უჩენოთ კიდევ ზოგიერთი ფაქტები მისი მოღვაწეობისა: როცა იგი იყო ინსპექტორად ქრისტიანობის აღმადგენელ საზოგადოების სკოლებისა, მისის მეცადინეობით გაიხსნა ს. აწერისხევის ერთკლასიანი სკოლა (გორის მაზრა, პატარა-ლიახვის ხეობა) და სამი ერთ კლასიანი სკოლა ახალციხის, გორის და თბილისის მაზრებში ორკლასიან სკოლებად გადაკეთდა.

როგორც ძველ სიწმინდეთა ღა სიძველეთა დამცველი და აღმადგენელი, იგი ერთხმად არჩეულ იქმნა მოსკოვის საარქეოლოგიო საზოგადოებისაგან საზოგადოების კორესპონდეტწევრად. აგრედვე იქმნა არჩეული იმ კომიტეტის წევრად, რომელსაც დავალებული ჰქონდა სიონის ტაძართან დაარსებულის მუზეუმის პატრონობა. ამისი მეცადინეობით შესდგა თ. ეორდანიასაგან მუზეუმის ვრცელი, მეცნიერული კატალოგი.

კირიონი არქეოლოგიურსა და სასულიერო ლიტერატურაში ცნობილია ყველასაგან, როგორც ჩვენში ისე უცხოეთში. მის კალამს ეკუთვნის ქართულს და რუსულ ენაზე ბევრი ნაწერები, მაგალითად ისტორიული გამოკვლევა — წმ. ნინო ქართველთა განმანათლებელი, წმ. მეფე მირიანი; ისტორიულ-არქეოლოგიური გამოკვლევა მეტეხის ტაძრის შესახებ; თორმეტი საკუნის ბრძოლა მართმადიდებელ საქართველოისა ისლამთან; ქართულ გალობაზე; დავით მესამე, მეფე საქართველოსი აღმაშენებელი; ამბავი დავით გარეჯის უღაბნოს საკვიოველ მოქმედის მადლის ქვის; თეორია სიტყვიერებისა და ისტორია ქართულ ლიტერატურისა; გიორგი მთა-წმინდელი, როგორც სასულიერო პიიტიკოსი, თამარ დიდი და მისი სახელ-წოდება, ებრაელნი ძველს ივერიაში; „დვე სვიატინი ვ კახეტიი, ი პრიდელ ცხეტსკაგო ხრამა“, „ვოსკოვია სვეჩი ვ გრეკოგრუზინსკოი ცერკვი“, „კულტურნაია როლ ივერიი ვ ისტორიი რუსი“ და სხ.

აქ აღარ ვიტყვით იმას, რამდენს ახალგაზრდას აძლევდა და იქნება კიდევაც აძლევს ნივთიერ შემწეობას სტიპენდიების სახით.

ერთის სიტყვით მას აქვს მიზნად დასახული ყოველივე სამშობლოს, თვისს სატრფო ივერიას, თვის პირადობაზე კი მას თავის დღეში არ უზრუნვია, ადგია შეადგეს პრინციპს „შიშველი მოველ ამ სოფლად და შიშველივე გავალ“.

ერისაგანი

ჩვენი თეატრი

კიდევ სახელმწიფო თეატრზე

სახელმწიფო თეატრზედ უკვე ბევრი ითქვა საზოგადოებაში და პრესაშიაც. საჭიროა მოვნახოთ პრაკტიკული გზა საქმის მოსაგვარებლად. ამნაირ პრაქტიკულ გზად მიგვაჩნია შემდეგი: საჭიროა ქართველ მსახიობთა კავშირმა ითავოს და მოიწვიოს ახლო მომავალში საზოგადო კრება, სადაც ჩვენი მსახიობების გარდა დაესწრებიან თათრულ, სომხურ და სხ. დასთა წარმომადგენლებიც. აქ უნდა გაირჩეს საკითხი სახელმწიფო თეატრისა, უნდა მიიღონ მხედველობაში დადგენილება საზოგადო კრებისა, რომელიც გაიმართა ყოფილ სახაზინო თეატრში რევოლიუციის პირველ დღეებში, როცა წყდებოდა თეატრის ბედი და დაადგინეს პრაკტიკულად მის განხორციელებას, ესე იგი იმ გზას, რომელსაც გვიკარნახებს რევოლიუციის უფლებები, ვინაიდან თამამშოვ-ევლახოვების კონტრაქტებს უფრო მეტ პატივს სცემენ, ვიდრე ჩვენს სამართლიან და კანონიერ მოთხოვნილებებს.

ქართულ დრამატიულ საზოგადოებას კი სულით და გულით ვუსურვებთ განაგრძოს ჩვეულებრივი ტკბილი ძილი და საზოგადო კრებებისთვის დამაზე „რეჩები“ დაუმზადებინოს.

ქართული ოპერა

ჩვენი რედაქციის თაოსნობამ ამ საქმეში უქმად არ ჩაიარა. უკვე შესდგა წინასწარი კრება ქართველ მუსიკოს-მომღერლების, სადაც ერთხმად გადასწყდა: აუცილებლივ შესდგეს ქართული საოპერო დასი. ამისათვის საჭიროდ სცნეს ქართველ საოპერო მომღერალთა კავშირის დაარსება.

მუსიკოს-მომღერლების საერთო კრებამ, რომელიც გაიმართა ხუთშაბათს, ენკენისთვის 14 დაადასტურა ეს დადგენილება და აირჩია საგანგებო კომისია. ეს კომისია შეიმუშავებს კავშირის წესდებასა და ორგანიზაციას, გამართავს მოლაპარაკებას ქართულ ფილარმონიულ საზოგადოებასთან და ქართულ კლუბთან საოპერო დასის, გუნდის და რეპერტუარის მოწყობის შესახებ.

ეს ყველაფერი განხორციელება, რასაკვირველია, იმ პირობებში, თუ ჩვენი საზოგადო დაწესებულებანი ამ ნორჩ საზოგადო დაწესებულებას მორალურ და მატერიალურ დახმარებას აღმოუჩენენ, თორემ მარტო კავშირი ვერ შესძლებს ამ რთული და ძნელი საქმის მოწყობას.

ჩვენი მომღერალ-მსახიობთა და მუსიკოსთა დადგენილება ფრიად საყურადღებო და სასიხარულოა; მათ დასახულ საქმეს მოელის დიდი მომავალი. დასასრულ ვუსურვებთ მიზნის მისაღწევად გაბედულს მოქმედებას.

რაც შეეხება მათს ორგანიზაციულ მუშაობას, ამას შემდეგ წერილში დავუბრუნდებით.

ქართული დრამა

დიდი ვაი ვაგლახის შემდეგ ქართულმა კლუბმა დააკმაყოფილა ქართველ მსახიობთა მოთხოვნილებანი. დასიც უკვე შესდგა, დასში იქნებიან საუკეთესო ძალები, რეპერტუარიც უმეტესად ორიგინალურ პიესებიდან არის შემდგარი.

იმედია, ჩვენი საზოგადოება, რომელიც ჩიოდა, კლუბის წარმოდგენები არ გვაკმაყოფილებსო, ახლა თავს ველარ გაიმართლებს, ვინაიდან, ვიმეორებ, დასის შემადგენლობა და რეპერტუარი არაჩვეულებრივია.

საზამთრო სცენაც შეაკეთეს, ასე რომ ერთი რამ გვაკლია: დავესწროთ ხოლმე ქართულ წარმოდგენებს და ამითი ხელი შევუწყოთ დროებით დამჭკნარ ქართულ ხელოვნების აყვავებას.

სვ. წერეთელი

ცხოვრება.

შავ ფიცარზე კამათელი რაკრაკებს,
ნარდის ქვები გადადის და გადმოდის,
ქვების სვე-ბედს კამათელი განაგებს,
მაშები გსურს, მაგრამ დუ-იაქე მოდის.

* * *

ეს საწუთრო ფიცარია ნარდისა,
კამათელი—ეს ხომ ჩვენი ბედია,
ჩვენ ქვები ვართ, დღეს ცოცხალი ხვალ ვკვდებით
ბედის ჰანგზე დაგვიხრია ქედია.

ღრუბელი

განწმენდილი

ცრემლი გულს ასპეტაკებს
და სიტყვა სულს.
ხდიარე რათა დამშვიდდე.

ქარ-ბუქია. გააფთრებული ქარი ჭექა-ქუხილით ასკდება არე მარეს: ჰგლეჯს მიწას, აბორიალებს თოვლს, არყევს ცას. ირგვლივ ჯოჯოხეთური ღრიანცელია. ძრწის მიდამო.

ყველა მყუდრო ბინას შეჰფარებია, მხოლოდ ერთი, ნახევრათ გაშიშვლებული, გაჩქარებით მიაბიჯებს სოფლის ოღრო-ჩოღრო, მიხვეულ-მოხვეულ ქუჩებზედ. თუმცა ქარი უკანასკნელ ძონძებს უწეწ-უფლეთს, თოვლი შიშველზედ სცემს, სიცივე ძვალსა და რბილში უჯდება და ყინვაც კანს უსერავს, მაგრამ იგი ვერ გრძნობს, რადგანაც მის არსებაში, ამ ჟამად, გრძნობა სურვილითაა დაჩრდილული.

ნაუ!.. ხაუ!.. ნაუ!..

ქარის ხმაურობაში ძლივს გაარჩია ეკლესიის ზარის რეკა, რამაც უფრო აჩქარებინა ფეხი. პატარა ხანიც და... მივიდა კიდეც. მაგრამ ვერ ჰბედავს შიგ შესვლას—უწმინდურს იქ რა ალაგი აქვს? მუხლებ-მოკვეთილი დაემხო პირქვე და აღმოანთხია გულის სიღრმეში წელიწადებით დაფარული.

— ღმერთო მომხედე მე ცოდვილსა ამას და შემიწყალე მე. ღმერთო განმწმინდე. ღმერთო შემინდე. მე არ ვარ დამნაშავე. ჩემი ბრალი არ არის... გაჭირვებამ მაიძულა... გაჭირვებამ!.. რა მექნა? შვილებს სწავლა სწყუროდათ. ჩამოვიყვანე ქალაქში... ჩემი ქმარი თავის თვიურ ჯამაგირს—შვიდ მანათს—სულ მე მიგზავნიდა... მე კიდე წელზედ ფეხს ვიდგამდი, დღე და ღამეს ვასწორებდი, მაგრამ ამაოდ. შვილები ისევ მშიერ-ტიტვლები მყავნდნენ... მეტი გზა არ იყო.. თავი გავყიდე... ქმარს უღალატე, საყვარელ ქმარს!..

ყელში მოწოლილი ბოღმა თვალებიდან ცრემლებად ჩამოემსხვრა, ხელები თავ-პირში წაიშინა და მოჰყვა მწარედ ქვითინს...

რა გოდებით გული მოიჯერა, დამშვიდებით წამოდგა „განწმენდილი“ და მიაშურა სახლს.

გ. ხახანაშვილი.

აქ სად მოხველ?!.

აქ სად მოხველ, ამ ქალაქში... აქ რას ეძებ შენ, ე, ქალო,
რათ, რათ დაძრწი ბნელ ქუჩებში... ვის რათ უხმობ ვნებით მთვრალო?..
ნუ თუ ყველას ერთნაირათ შეჰხარის და შესტრფის გული,
ნუ თუ ყველა შეიყვარე... და ამღერე მათთან სული?...
მაშ რათ იყო წუხელ, ღამით, უხმოთ ეგდე ქუჩის ნაპირს,
თავს გეხვივნენ ვიღაცები და გახევდნენ გულის საპირს?..
მაშ რათ იყო გადათელილს დაგკარგოდა აზრი, გრძნობა,
ქუჩის მტვერში ამოგარგნილს აღარ გქონდა არვის ცნობა?..
მითხარ ქალო, თუ პირველათ აქ საიდან დაიბადე,
ან პირველათ ვინ შეგეხო, ვინ ჩამოგხსნა ეგ პირბადე?..
პირველათ ვინ მოგატყუა, ვინ გაცდინა გველურ ენით,
ვინ წაგართვა სიქალწულე... ვინ გემა სიტკბო შენით?..
აქ სად მოხველ, ამ ქალაქში... აქ რას ეძებ, შენ, ე, ქალო,
რათ, რათ დაძრწი ბნელ ქუჩებში, ვის რათ უხმობ ვნებით მთვრალო?..

ქ. არშავიძე შ. ძიძიგური.

კარლო ჩხეიძე
დემოკრატ. თათბირის თავმჯდომარე

ა. ჩხენკელი და კ. ჩხეიძე
დემოკრატიულ თათბირის გამო

ი. ა. ბარათაშვილი
ეროვნებათა წარმომადგენლების თათბირის წევრი.

ალ. ივ. სუძბათიშვილი
35 წ. სასცენო მოღვაწ. გამო.

შალვა დადიანი
მსახიობთა კავშირის თავმჯდომარედ მიწვეული

თეთრი რაინდი

ტიალ მინდორზე, უდაბნოში სუფევდა ბინდი,—
ჰქროდა ბორიო... ნავარდობდა ბოროტი სული,
ვინ უწყის საით მონაბერი, საით მოსული?
—და სიბნელეში ეგდო ობლად თეთრი რაინდი.
ეგდო დაჭრილი, უშიშარი, ბრძოლისა ველზე.—
ვით დალალული, ნაომარი მრისხანე ვეფხვი,
რომელსაც თავზე უჩრდილავდა ლამაზი ვერხვი,
—და ჭრელი გველი ეხვეოდა ბროლისა ყელზე.
მხოლოდ-ღა ტანჯვა დაშთენოდა მას საამსოფლო—
მაგრამ მაინცა მტრებს პატივით გადახედავდა,
თუმც მათ მზაკვრობას, მოსისხრობს კარგად ჰხედავდა...
—და ის რაინდი იყო ჩემი ტურფა სამშობლო...

ს. ერისწმინდელი

მანუილ სიმონის ძე კიკნაველიძე

სპარსეთს გადასული სამრეწველოდ, იდეური მუშაკი. ვერაგულად მოკლულ იქმნა სპარსეთში მაზანდარანის რაიონში, სოფელ გურჯიმალაში 1916 წ. მკათათვის 9. გადმოსვენებულ იქმნა სამშობლო სოფელ კიკნაველეთში (ქუთ. მაზ.) წლის თავზე 1917 მკათათვის 9 და იმავე თვის 23 დაიკრძალა.

ადრე მზე-დაბნელებული

გაგონილი ამბავი

(მანუილ სიმონის ძის კიკნაველიძის ხსოვნას)
ძღვნად სპარსეთში გადახვეწილ ქართველებს

ტანით ლერწამის მოცილე,
სახით მზეს ედარებოდა,
თვალ-წამწამით და ღიმილით
ვარსკვლავთა ექიშპებოდა,
გულით კლდე, რწმენით ფოლადი
შიშის ღმერთს ეჯიბრებოდა,—
ქალი მის ერთხელ მჭვრეტელი
გულაფრენილი ბნდებოდა.
სახელი მისი მანუილ,—
ამოსულიყო სვეტადა,
ორგულთა თავზარდამცემი,
ერთგულთა იყო ბედადა,
ჩაგრულებისა მალამო,
მჩაგვრელებისა ელდადა,
ძმობის და ერთობისათვის
მოძღვრებდა სოფელ-ველადა!..
შავი დრო იყო მისი დრო:
მეფობდა სისხლის მწოველი,—
მეფე ნიკოლოზ მეორე,
ყოველ კეთილის მშთობელი;
სიბნელის ხელის შემწყობი,
სინათლის დამაქრობელი,—
ვინ მოსთვლის, მისის ბრძანებით
რამდენს მიერგო დღე ბნელი!..

დევნა დაუწყეს მანუილს,
არ ზოგდენ დასახვრეტადა,
ვაჟკაცმა თავი შეიდო
მტარვალთა გასაწყვეტადა;
სთქვა, თუ რადად ვარ მე კაცი,
რად დავალ სოფელ-ქვეყნადა,
თუ ბოროტების მეუფეს
თავს მივცემ ალალ ბედადა“.
ადგა და სპარსეთს გაიჭრა
ბედისა საძებნელადა,—
რას არგებს კაცსა, ერთ ადგილს
შინ იჯდეს დედაბერადა,
რას გვარგებს ქედის მოდრეკა,
სხვა რომ თავს გვადგეს მტერადა?—
უჯობს არ იყოს ვაჟკაცი,
ვიდრე სხვის სახლის მხვეტადა!
მიმოვლო სპარსთა მიწანი,
სთქვა: მადანია აქაო.
იხილა ქართველ სპარსელნი,
ეს ძველი დროის ლოქაო.
საიდან საით მოგზიდეს,
თავს გადაგხდიათ ჯაფაო,—
ძმანო, აწ ვიცნათ ურთიერთი,
ეს არის ჩვენი სართაო!
სთქვა და შეუდგა საქმესა:
მოძღვრებდა ქართველობასა,
თვის ტომთა ასამაღლებლად
შეუდგა მრეწველობასა.
ხმალი და თოფი მუდამო
არ მოგვცემს კეთილ წყობასა,
თუ შრომა-სასწორ-გუთანიც
არ გვიწევს წინამძღვრობასა!
მანუილ გურჯის სახელი
გაითქვა შორით-შორადა;
სპარსეთის რაინდ ხანები
რაცხდნენ თვის თანასწორადა,
ჩაგრულ-დევნილნი მამადა,
მუდამ გულდამწველ ტოლადა,—
ბედს ანანებდა მანუილ
მტერსა—გამოსულსა ბრძოლადა!
ძილი გაუფრთხათ უცხო ტომთ,
სპარსთა ქონებით მცხოვრებთა,
სთქვეს, თუ არ მოკვდა მანუილ,
მზეს დაუბნელებს ჩვენს დღეთა.
მოიმხრეს ავაზაკები,
მავალნი მუდამ კლდე-ღრეთა,
მუხანათობით მოკლეს და
გმირი მოსწყვიტეს მშობელთა!

ველარ იხილა ვაჟკაცმა
მტარვალთ მეფობის დამხობა,
ველარ იხილა თვის ქვეყნის
თავისუფლება, ლაღობა,
გულგანგმირულმა ესლა სთქვა:
ეგებ წამიღოთ შინაო,
მაღირსოთ ჩემი სამშობლო,
მამა-პაპათა ბინაო.
ძალით შეიმკო, ვისაც-კი
ესმინა გურჯის სახელი,
მხოლოდ წლისთავზე შეიქმნა
მშობელი მისი მნახველი.
სამშობლო მიწამ მიიღო
ნაადრევადა მზე-ბნელი,
ყვავილობს მისი ნათესი,
არ ქრება მისი სანთელი!..

ი. წ—ი

კიდევ ერთხელ დაგვწიხლეს

ახალი რუსეთის ნაწილი თავის წინაპართა არა ჰღალატობს და სისტემატიურად განაგრძობს უცხო ერების დაწიხვლას.

რუსეთის საეკლესიო კრება და სამინისტრო ძალიან აღუშფოთებია ქართველების მიერ ნაექსარხოსალის შენობის დაჭერას. ეს არც გასაკვირველია, ვინაიდან დიდებული შოთას სიტყვები სავსებით შეეფერება რუსეთს: „კარგი რამ გჭირდეს გიკვირდეს, ავი რა საკვირველიაო.“

დიახ, გაგვიკვირდებოდა ეს, რომ რუსეთმა კარგი რამ მოიმოქმედოს მის მიერ დაჩაგრულ ერებისთვის, თუნდაც დღევანდელ მათ კრიტიკულ მდგომარეობის დროს. რუსები ისეთი ფსიხოლოგიის ხალხია: მოყვარეში მტერს ეძებენ და მტერში მოყვარეს და სცდილობენ შექმნან ხელოვნურად ერთიცა და მეორეც.

ძველი რუსეთი მოკლებული იყო სწორ ლოგიკურ აზროვნებას, ახალ რუსეთშიაც მკრთალად მოსჩანს გონება-მახვილიანობა და ეს არის უმთავრესი მიზეზი რუსეთის დღევანდელი კრიზისა.

რა მოხდა ისეთი, რომ აღაშფოთა რუსეთის სამინისტრო და საეკლესიო კრება, რა ჩაიდინეს

ქართველებმა სასმისო? — სრულიად არაფერი; ქართველებმა დაიბრუნეს უკან უკანონოდ წართმეული ქონება. ამან აღაშფოთა ხსენებული საბჭო და საშინაისტრო, რომელნიც იქამდისაც კი მივიდენ, რომ აკაზაკად გამოეცხადნეს ქართველთ მდვდელ-მთავარი, რომელიც უსამართლოდ იტანჯებს თურმე სხვის ქონებას.

სჯობს ზემოხსენებული ურიდობა და საშინაისტრო გადაავლებდეს თვალს ისტორიის ფურცლებს საქართველოს და რუსეთის დამოკიდებულების შესახებ და იქ გაიგებენ, თუ ვინ ვის რა მოსტაცა. მაკრამ განა მათ ეს არ იციან? — ძალიან კარგადაც იციან, მხოლოდ საქმე აქ ტაციობაზე რიდია; ეს მარტოოდენ ზედაპირია სარჩულისა. აქ ჩვენ საქმე გვაქვს ეროვნულ უფლებების გათელვასთან და ეს ხდება სწორედ იმ დროს, როდესაც რუსეთს მტერი კარზე ჰყავს მომდგარი და ასი ათასობით ქართველი ხალხი სისხლს ჩღვრის რუსეთის საკეთილდღეოდ.

რა იქნება მაშინ, როდესაც ქართველთა თვიზიკური ძალა ასე აღარ იქნება საჭირო მათთვის? — ეს უველა გონიერი კაცისთვის, ვისაც ეროვნების უნარი არ დაჭკარგვია, ნათლად წარმოსადგენია.

ეგები ეხლა მაინც შეიგნონ ზოგიერთმა ურწმუნოებმა, რომ რუსი ჩვენ არას დროს არ შეგვმოსავს სრული ჩვენი უფლებით, თუ ჩვენ თვითონ არ დავიცავით ჩვენი უფლება.

ვარლამ ჩლაიძე

ევგენი დვალი

ვინ მოსთვლის რუსეთმა ჩვენი ქვეყნის რაგდენი შვილი აწამა, რაკდენს გაუმწარა სიცოცხლე.

ერთი ასეთი სიცოცხლე-გამწარებულთაგანია ეგეს მწერალი ევგენი დვალი, რომელიც თითქმის ათი წელიწადი აწოწიალეს ციხე-ციმბირ-კატორგაში და ბოლოს სამი წელიწადი საკეთილოში ყოფილი წამწყვდეული.

რევოლიუციის ბრწყინვალე სხივებმა ანათეს იგი საკეთილოის მუდმივ ტყვეობისაგან.

ძველი მუშა, დემოკრატიის გამარჯვების მტკიცე მორწმენე, თვით უსაზარლეს ტანჯვა-წამებაშიც რწმენით არ შეიცვალა და მუდამ სამშობლო ქვეყნის ამაღლებასა და დემოკრატიის გამარჯვებას შესტრფოდა და შესტრფის.

სატანჯველიდან განთავისუფლებულმა ისევ ბეჯითათ განაგრძო ათის წლის წინად ძველის მთავრობის ჯალათებისაგან შეწყვეტილი სამწერლო მუშაობა.

ამ ერთს თვეში გამოსცა საკუთარი ლექსების შვიდი წიგნაკი: „საკეთილოში დაწერილი სიმღერები, საქართველო, მწარე სიმღერები, გამარჯვება, ქალი, რაჯველი, ალია და აკაკი“.

ეველა ამ წიგნაკში მოთავსებულ ლექსებში განაწამები ავტორი შემღერის სამშობლო ქვეყანას, მუშა ხალხს, საერთაშორისო ძმობას, ჭეშობს ეროველგვარ უკეთურებასა და მკითხველს უკეთილშობილეს გრძნობებს უღვიძებს.

ეს ლექსები, დაბალნ, რომ დარსია ეურალელებისა, როგორც ანზოგანი და გულწრფელი ნაწარმოებნი.

იოსებ არიმათიელი

შარადა

ვინაც პირველად იგემა,
ტკბილი ყურძენის წვენია,
მთელი იმისი სახელი
შარადის დამამშვენია.

და შემდეგ ქორონიკონით
დასვით ოთხმოცდა ათია,
თუ იცით, არ დაგეჭირდებათ
ბევრი სჯა და კამათია.

მდინარე არის, უწინ კი,
ყოფილა ქალაქ-დაბაო,
გურია სამეგრელოსკენ
მიბძანდით, ნახეთ, აბაო.

სამ მარცვლისაგან შესდგება,
პირველსა თუ მითავაზებთ,
ძვირფასი ბგარის შარადას
ცოტათი შევალამაზებთ.

და შემდეგ უცხო ქვეყნისა
სახელწოდება გვჭირია, —
დაფიქრდით, მისი მიხვედრა
არც ისე გასაჭირია:
პატარა სამთავრო არის,
ცხოვრობს სხვის უწყინარადა,
მიხსენეთ მისი სახელი
და გათავდება შარადა.

ვარდენ ყიფიანი

ქართული მუსიკა

საქართველო უქართველებოდ, ქართველები არა ქართულის მისწრაფებით, — ეს ხომ ჩვენი სამშობლოს მტერთა მიზანია.

და ესეთი მიზანი ჰქონდა ნიკოლოზის მთავრობას.

ბევრი ჩვენი საზოგადო-საკულტურო დაწესებულება სახელით თუ იყო ქართული, თორემ სულით, შინაარსით, მიმართულებით ნადვილი გადაგვარებული.

ჩვენი „ქართული კლუბი“ უმთავრესად უცხო ხელოვნების ძიძა იყო და არის, უცხო მუსიკის გამავრცელებელი, უცხო ლოტბარის ხიობთა მასაზრდოებელი, მაშინ, როდესაც ჩვენი მუსიკოს ხელოვანნი წიოწ ოდ ლაჰქრიან, ანუ სამშობლოსგან შეუწყნარებელნი უნუგეშოდ ლევენ დღეთა თვისთა.

ასევეა ჩვენი ეგრედწოდებული ქართული ფილარმონიული საზოგადოება რომლის კედელთა შორის ყოველივეს მოისმენ გარდა ქართულისა.

ზოგიერთ მის მოღვაწეს ისიც-კი ვერ წარმოუდგენია, რომ ევროპიულ ცნობილ მუსიკოსთა ოპერების თარგმნა და სცენაზე დადგმა ქართულ ოპერის შექმნა-დადგმას არ ნიშნავს.

ასეთ ნათარგმნ (უკეთ რომ ვსთქვათ, (ნაჯიჯგნ) ოპერათა დამდგმელნი ყოყლოჩინობენ კიდეც — ქართულ ოპერის ნიადაგი არა აქვსო...

ცოდვაა ქართველი ხალხის გემოვნების ასე ცალყბად მოხსენება.

ქართველ ხალხს უყვარს სიმღერა ცეკვა-როკვა, მაგრამ „თვისი, ეროვნული,“ და არა სხვისი, ისიც — გადმომახინჯებული.

ჩვენი ხალხი ეროვნულ მუსიკის მოღვაწეთა ნაშრომი ამისი ცხადი დამამტკიცებელია.

მაშინ, როდესაც მუსიკის კერძო თაოსანლოტბართა სახალხო კონცერტები დაუსრულებელ ოვაციებს იწვევენ მსმენელებში და ხალხს სულიერ-ესთეტიურად ასაზრდოებენ, ჩვენი ოფიციალი დაწესებულება „ქართული ფილარმონიული“ საზოგადოება კაკუის ნაჭუჭშია მოქცეული და ფართე საზოგადოებამ მისი „წამოღწევისა“ სულ არაფერი იცისრა და თუ იცის რამე — ყოველწლივ თითო საოჯახო დილა-საღამო, რომელზედაც თითქმის ყოველთვის ერთი და იგივე ნომრები, ერთი და იმავე ამორჩეულ ავტორების ნაწარმოები იდგმება.

ვერ იქნა, ამ „ქართულმა ფილარმონიულმა“ საზოგადოებამ დღემდე ვერ შემოიკრიბა ქართველი კომპოზიტორ-მუსიკოსნი; ვერ იქმნა და დღემდე ერთი ქართული სრული ოპერა ვერ უჩვენა საზოგადოებას (მხედველობაში მისაღები არ არის ამ საზოგადოების სკოლის ხელმძღვანელის ოპ. «აბესალომ და ეთერი»), თუმცა ქართველმა კომპოზიტორებმა ამ ათიოდე წლის წარში ბევრი თუ არა, თითოოროლა ოპერა მაინც და წერეს.

ვერ იქნა და ქართულმა ფილარმონიულმა საზოგადოებამ დღემდე ქართულ მუსიკოს-მომღერალთა ოჯახი ვერ შექმნა, ქართველ მუსიკოსთ და მუსიკის მოყვარულთ საერთო მიზანი ვერ დაუსახა. პირიქით, ისეთი პირობები შექმნა, რომ ქართველი კომპოზიტორნი ამ საზოგადოებას დღის სავალზე გაურბოდნენ და გაურბიან. ხოლო თვით ეს „ქართული საზოგადოება“ ქართველ კომპოზიტორთა ყოფნა-არ ყოფნას თითქმის არც კი აჩნევს.

კომპოზიტორთა მიმართ ასეთმა უყურადღებობამ მეტად ცუდი ნაყოფი გამოიღო: ბევრ ნიჭიერ კომპოზიტორს მარჯვენა დაუდუნა, გული გაუცია და დაწყებული ნაწარმოებნიც კი ვერ დაასრულებინა.

საქმე იქამდეა მისული, რომ ამ „ქართულ“ ფილარმონიულ სკოლაში სწავლება და ახსნა რუსულად სწარმოებს; ქართული ხალხურ-ეროვნული სიმღერა თითქმის უყურადღებოდაა დატოვებული და ამ საზოგადოებამ ისიც კი ვერ მოახერხა, ქართველ მომღერალთა გუნდი შეექმნა, მაშინ, როდესაც ჩვენი ხალხი მუსიკის მხრით ნიჭიერია და ამ საქმეს კერძო პირნი ძლიერ ადვილად ახერხებენ.

მოგახსენებენ ამ „ქართულ“ ფილარმონიულ საზოგადოებას სათავეში მუსიკალურად

განათლებული კაცი უდგას, ყოველივე იცის, მაგრამ რას იზავთ—ერთი კაცი ათად ხომ ვერ გაიჭრება: რავდენსამე დაწესებულებაშია ჩაბმული და საქმეს ვერ ასდისო...

რაც და ვინც უნდა იყოს მიზეზი, ჩვენი მუსიკის საქმე მეტად სავალალო მდგომარეობაშია და დროით უნდა მიშველება.

დღეს, როდესაც ჩვენის ცხოვრების ყოველს ასპარეზზე ეროვნული მიმდინარეობა იმარჯვებს, სკოლის, ეკლესიის, მართვა-გამგეობის თუ სხ. ნაციონალიზაცია ხდება, საჭიროა ესევე ოხდეს ჩვენს მუსიკაშიაც და „ქართული“ ფილარმონიულ საზოგადოებაში ნამდვილი ქართული სული გაბატონდეს.

მუსიკა ხალხის აღორძინების ერთი უმთავრესი დარგთაგანია და იგი რაც უფრო ადრე დაადგება ეროვნულ გზას, ჩვენი სუფალული მუსიკისი რაც უფრო ადრე დაუბრუნდება ხალხს, მისგან შექმნილით თვით ასარგებლებს, ხოლო თვისგან შემქნილს ამ ხალხს აზიარებს,—ვიმეორებ რაც უფრო დროით მოხდება ყოველივე ეს—მით უფრო უკეთესი იქმნება ჩვენი წინმსვლელობისათვის.

ექიმი შტოკმანი.

ქართულ კლუბში ხუთშაბათს, ენკენისთვის 7, ქართ. დასმა წარმოადგინა „უბედნიერესი ან ბებერი“ (ნათარგ. ბიესა 3 მოქ.) მთავარ როლს ასრულებდა ი. ზარდალიშვილი. ეს მსახიობი უკვე კარგი ხანა მოდგაწეობს ქართულ სცენაზე და საბატონო სახელი მოიხვეჭა. დამაზი დექტია, მშვენიერად თავის დაჭერა სცენაზედ, რაც ჩვენმა ზოგიერთ მსახიობმა ვერაფრის კბილით ვერ შეითვისეს, ი მასი თვისებანი.

ტოტა რამ აკლია ზარდალიშვილს: ეგ ტემპერამენტი. თუ შეიტანს ნაკლს, მაშინ დასრულებული მსახიობი იქნება. ა. ქიქოძე ახალგაზრდა მსახიობია და თავის ნიჭიერ თამაშით საზოგადოების ყურადღებას იქცევს.

სხვა მსახიობნი ანსაბლს ხელს უწყობდნენ.

დიდად სასურველია, რომ ორიგინალური ბიესები იდგმებოდეს. თუ საზოგადოდ სცენა არ იყო შესაფერისი, საზამთრო ხომ უფრო თავრთეა.

მარიეტა შაგინიანი, რუსულ-ევროპიულად განათლებული ქალია, ტომით სომეხი. მისმა დექტორამ სომეხთა რეგოლიუციონერ-მწერლის ნადბანდიანის შესახებ 1829—1865 წ. სომეხიკო სკოლაში დიდძალი საზოგადოება მიიზიდა. ამ ნიჭიერმა მწერალმა ქალმა დექტორობის დიდი უნარი და ნიჭი გამოიჩინა: ადებულ საგნის ღრმა ცოდნა, მეტუველი, მკაფიო და სადა გამოთქმა: არც ერთი წინადადება ბუნდოვანი, არც ერთი სიტყვა გაუგებელი, ასეთია იგი.

მსმენელთ გაცნო ნადბანდიანის უმაწვილობის ხანა და ის წრე, რომელშიაც იგი ტრიალებდა, დამოკიდებულება ბაკუნინთან და სხვ. საზოგადოებრივ მუშაობა და მისი საკუთარი თხზულება—სოციალისტური ტრაქტატი, 1862 წ. გამოცემული, და მოძღვრება. ნადბანდიანი, როგორც სოციალისტ-რეგოლიუციონერი, მიწის სოციალიზაციას ადიარებდა. თუღა ეგვალ ასდენი ძმანი ვართ, მაგრამ სომხეთის ხალხსმა თვისი ხვედრი თვის ხაშობლოში უნდა ეძიოსო.

დექტორის დასსრულ საზოგადოების თხოვორი ორი დექსი წარმოსთქვა, საზოგადოებამ დექტორქალი ტოტხადი ყვავილების კალათით და ხანგრძლივი ტაშით დაჯილდოვა.

მისი დექტორები საყურადღებოა სასურველია მათი მოსმენა.

ახალი პიესა სომეხთა მწიგნობარ ჭაიკ ტერასტეფანიანის „დავით-ბეგი“, რომელიც ენკენისთვის 12 თებერვლის საკრებულოში წარმოადგინეს, საყურადღებოა ბიესაში გამოყენილი ქართველები, ქართველი მეფე, დიდებულნი და პირველი მოქმედებაც ბეხეთაში სწარმოებს მარიანის ნადიმზე, სადაც საუბრად არიან სომეხნი დავით-ბეგი და სხვ. საქართველო დამოუკიდებელია, თავისუფალი, სომხეთი კი ეზიდებათ მონა. სომეხ-ქართველნი ძმანი არიან, ურთერთის ჭირს ეზიარებენ. ეგონებენ დავით ადამიანებელს და ადოქმას სდებენ ძმურად ეცხოვრონ. ქართველთა მეფეს გული უკვდება, რომ სომხეთი დამონებულია, რჩეული ვაჟკაცთ მიაშველებს და ურჩევს სამშობლო გაანთავისუფლონ, უპირველეს ყოვლისა სამშობლო შეიყვარონ.

შემდეგი მოქმედებები სწარმოებს სომხეთში ბრძოლა დამოუკიდებლობის მოსაპოებლად.

ბიესა თანადროულია, ადამიანად დაწერილი და შინაარსიანი. სასურველია გადითარგმნოს.

დადგმის მხრით—მსტვრული მხარე მოისუ-

ტებდა, ორ როლები ეთოდნენ კარგად. დამსწრე საზოგადოებამ მონაწილენი ტაშით დაჯილდოვა და ავტორიც გამოიხმო.

ი—ი.

ს. მცხეთის სტენის მოყვარეთა ჯგუფმა მარიობისთვის 20 მცხეთის კომისარის ბ. მანჯგალაძის ზეთაურობით დასდგა ორი პიესა: „კლასა ბრიაშვილი" და „ჯერ დაიხოცნენ მერე იქორწინეს" რ. ერისთავისა. ხალხს ძალიერ მოეწონა როგორც პიესების შინაარსი, აგრეთვე მოთამაშეთა მიერ როლების შესრულება, მეტადრე ზოგიერთებმა ძალიერ ასიამოვნეს მაუურებელნი.

სასურველია ხშირად იდგმებოდეს ხოლმე წარმოდგენები. აღმასრულებელნი საკმარისად მოიპოვებიან მცხეთაში, ხალხი დიდის სიამოვნით ეწვევება წარმოდგენებს და საკვირო შინაარსიანი პიესები იდგმებოდეს.

. დამსწრე

ოთხი დაღუპულნი ძმანი

პორ. კალენიკე ნიკოლოზის ძე ქურციკიძე დაიჭრა ავსტრიის ფრონტზე 1917 წ. ივლისის 6, გარდაიცვალა აგვისტოს-5.

ჯარის კაცი ვალერიან ნიკ. ქურციკიძე მოკლულ იქმნა ოსმალეთის საზღვარზე ქურთების დაცემის დროს 1916 წ. მაისის 27.

წვრილი ამბები

ახალი პიესა დასწერა სკამონ წერეთელმა, სახელად „შორეულ მახვილ" კომ. 2 მოქმ. სადღესო ტხოვრებიდან. პიესა ეძღვნის ვასო აბაშიძეს მისი ორმოცი წლის სასტენო მოღვაწეობის გამო. პიესა ტოტხლად არის დაწერილი.

პირველი საღამო „ეურნ. თეატრი და ტხოვრების" რედაქციის სასარგებლოდ გაიმართება ახლო მომავალში ქართულ კლუბის დარბაზში.

ახალგაზდა მომღერალი ქალი თამარ გვაზავა ქართული კლუბის რუსულ ოპერაში მოწვეული. პირველად გამოვიდა ენკენისთვის 19 „რიგოლეტოში". მომღერალს საზოგადოება თანაგრძნობით შეხვდა. დაწვრილებით შემდეგ.

ტრაპიზონში დასრდა ქართული დრამატიული საზოგადოება მირიან ჯაშის თავმჯდომარეობით. საზოგადოებასთან შესდგა სტენის მოყვარეთა წრე, რომელიც ამ მოკლე ხანში დაიწყებს წარმოდგენების გამართვას. წრემ ბათომიდან მოიწვია შელაგი შარაშენიძე.

სახალხო თეატრის სეზონი დაიწყო ენკენისთვის 17, წარმოადგინეს „მაღალრის უფროსი მუშა", თარგ. ნ. გოცირიძისა და „რაც გინახავს ყველარ ნახავ" ა. ცაკარდისა.

ქართულ კლუბში ენკენისთვის 14 დაიწყო რუსულ ოპერის სეზონი. დიდგა „ბიკოფვია დამ" ხალხი ბლომად დაესწრო. მეორე წარმოდგენაზე კი თეატრი ნახევრად ცარიელი იყო.

ქართული წარმოდგენების შესახებ ჩვენი მსახიობთა მოთხოვნილებანი კლუბის მიერ დაკმაყოფილებულ იქმნა. დასი უკვე სდგება საუკეთესო ძალებისაგან. სეზონი მალე დაიწყება.

ქართ. დრამ. მსახიობთა კავშირმა კ. ანდრონიკაშვილის მაგიერ კავშირის თავმჯდომარედ აირჩია ცნობილი რეჟისორი და დრამატურგი შალვა დადიანი.

სახემწიფო თეატრში ოპერის სეზონი დაიწყო. დასი საუკეთესო ძალებისაგან შეხვდება.

ხალხი ბლომად ეტანება,

რუსული დრამის „ტარტოს ამხანაგობის დასის უმრავლესობა ძველი ძალებისაგან შესდგება.

სეზონი დაიწყო.

ქართული ოპერა ენკენისთვის 14 ქართ. კლუბში შედგა. კრებამ დაადასტურა დადგენილებანი წინასწარი კრებისა და ერთხმად აირჩია კომისია კ. ფოცხვერაშვილი (კომპოზიტორი), ა. ყარაშვილი (კომპოზიტორი) ლორდქიფანიძე (ადმილერალი,] ბ. მირიანავილი (მწიგნობარი), კ. ანდრონიკაშვილი (რეჟისორი), იოს. იმედაშვილი (რედ. „თ. და ცხოვ.) და სვ. წერეთელი „ეურნალისტი". ამ კომისიას დაევალა: მოელაპარაკოს ქართულ კლუბს, რომ მან განსაკუთრებული ყუადღება მ აქციოს ქართულ მუსიკას და გადადგას პრაკტიკული ნაბიჯი ქართულ ოპერის მოსაწყობად და უკვე გადადებული თანხა მოხმარდეს დანიშნულებისამებრ, მოელაპარაკოს ქართ. ფილარმ. საზოგადოებას ამ მიზნებზე და შეიმუშავოს წესდება და ორგანიზაცია კავშირისა.

კომისია ვარდ. ლორთქიფანიძის თავმჯდომარეობით დასვ. წერეთლის მდივნობით უკვე შეუდგა მუშაობას.

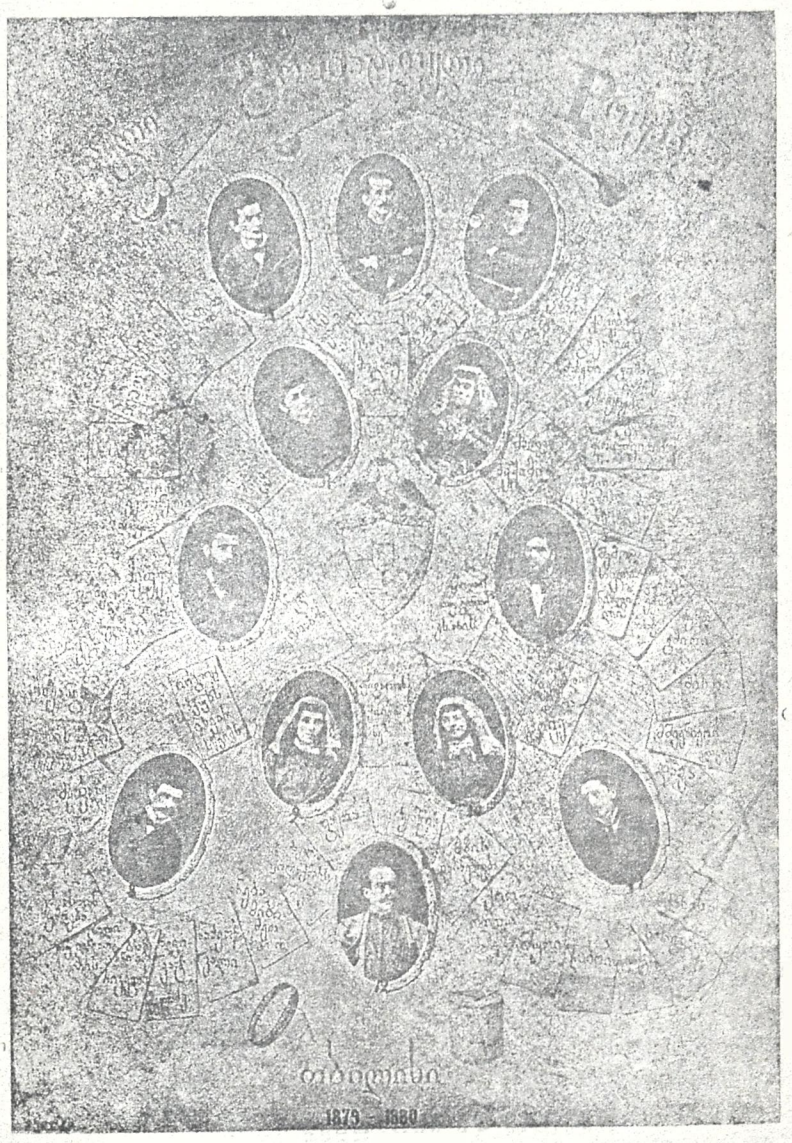
1875 - 1880

რწმენა, ამედი და სიყვრული

ქართული კლუბი

1 კვირ ს პროგრამმა

კვირა—საღამო წარმოდგენა.
ორშაბათი—ოპერეტა. მუსიკა
სამშაბათი—საოჯახო საღამო
ოთხშაბ.—სინემოტოგრაფ. სიმებ. ორკ.
ხუთშაბ.—ქართ. წარმოდგენა. მუსიკა
პარასკ.—ოპერეტა.
შაბ.—საოჯახო საღამო
კვირა—რუსული წარმოდგენა

„თეატრი და ცხოვრება"

წლის ბოლომდე ღირს 5 მან. ხელის მოწერა მიიღება თბილისში, რედაქციაში—ბაზრის ქ. № 20, ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ, სახ. არჯევანიძისა.

საფოსტო მისამართი: **თბილისი**, რედ. „თეატ. და ცხოვრება"—**იოსებ იმედაშვილს.**

რედექტორ-გამომცემელი იოსებ იმედაშვილი